

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

20. října 2022 *

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Nařízení (EU) č. 1215/2012 – Článek 6 – Žalovaný, který nemá bydliště v některém členském státě – Článek 17 – Příslušnost u spotřebitelských smluv – Pojem ‚profesionální nebo podnikatelská činnost‘ – Článek 21 – Příslušnost pro individuální pracovní smlouvy – Pojem ‚zaměstnavatel‘ – Vztah podřízenosti – Nařízení (ES) č. 593/2008 – Rozhodné právo – Článek 6 – Individuální pracovní smlouva – Dohoda o ručení uzavřená mezi zaměstnancem a třetí společností, která zajišťuje plnění závazků zaměstnavatele vůči tomuto zaměstnanci“

Ve věci C-604/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovní soud, Německo) ze dne 24. června 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 16. listopadu 2020, v řízení

ROI Land Investments Ltd

proti

FD,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení K. Jürimäe, předsedkyně senátu, M. Safjan (zpravodaj), N. Piçarra, N. Jääskinen a M. Gavalec, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za FD N. von Kirchbach, Rechtsanwältin,
- za Evropskou komisi M. Heller, M. Wilderspinem a W. Wilsem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 28. dubna 2022,

* Jednací jazyk: němčina.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 1, čl. 17 odst. 1 a čl. 21 odst. 1 písm. b) bodu i) a odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1; oprava Úř. věst. 2020, L 338, s. 12), jakož i čl. 6 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) (Úř. věst. 2008, L 177, s. 6, dále jen „nařízení Řím I“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi ROI Land Investments Ltd (dále jen „společnost ROI Land“) a FD ohledně toho, že společnost ROI Land, která na základě dohody o ručení vůči FD odpovídá za závazky plynoucí z pracovní smlouvy, již FD uzavřel s dceřinou společností společnosti ROI Land, odmítla uhradit pohledávky vyplývající z poslední uvedené smlouvy.

Právní rámec

Nařízení č. 1215/2012

- 3 V bodech 4, 14, 15 a 18 odůvodnění nařízení č. 1215/2012 je uvedeno:

„(4) Určité rozdíly mezi vnitrostátními pravidly pro určení příslušnosti a pro uznávání rozhodnutí ztěžují řádné fungování vnitřního trhu. Je nezbytné přijmout ustanovení, která umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech v mezinárodním ohledu a zajistí rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí přijatých v členských státech.

[...]

(14) Žalovaný, který nemá bydliště v některém členském státě, by měl podléhat vnitrostátním pravidlům pro určení příslušnosti použitelným na území členského státu, kde se koná řízení.

Některá pravidla pro určení příslušnosti by se však měla uplatnit bez ohledu na místo bydliště žalovaného, aby se zajistila ochrana spotřebitelů a zaměstnanců, aby se zachovala soudní příslušnost soudů členských států v situacích, kdy mají výlučnou příslušnost, a aby byla respektována smluvní volnost stran.

(15) Pravidla pro určení příslušnosti by měla být vysoce předvídatelná a měla by vycházet ze zásady, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného. Příslušnost by měla být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně vymezených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného spojujícího prvku. Sídlo právnické osoby musí být v nařízení samostatně vymezeno tak, aby společná pravidla byla přehlednější a zamezilo se sporům o příslušnost.

[...]

(18) Pokud se týče pojištění, spotřebitelských a pracovních smluv, měla by být slabší strana chráněna pravidly pro určení příslušnosti, která jsou pro ni příznivější než obecná pravidla.“

4 Článek 4 tohoto nařízení stanoví:

„1. Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.

2. Na osoby, které nejsou státními příslušníky členského státu, v němž mají bydliště, se použijí pravidla pro určení příslušnosti, která se použijí pro jeho vlastní státní příslušníky.“

5 Článek 6 uvedeného nařízení stanoví:

„1. Nemá-li žalovaný bydliště v některém členském státě, určuje se příslušnost soudů každého členského státu podle jeho vlastních právních předpisů, s výhradou čl. 18 odst. 1, čl. 21 odst. 2 a článků 24 a 25.

2. Vůči takovému žalovanému se každá osoba, která má bydliště v některém členském státě, může v tomto státě odvolávat bez ohledu na svou státní příslušnost na pravidla pro určení příslušnosti platná v tomto členském státě, [...] stejným způsobem jako jeho vlastní státní příslušníci.“

6 Článek 17 odst. 1 písm. c) téhož nařízení, který je obsažen v kapitole II, oddílu 4 týkajícím se „[p]říslušnost[i] u spotřebitelských smluv“, stanoví:

„Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 6 a čl. 7 bod 5:

[...]

c) [...] kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.“

7 Článek 18 nařízení č. 1215/2012, který je obsažen v témže oddílu 4, v odstavci 1 stanoví:

„Spotřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi buď u soudů členského státu, v němž má tento smluvní partner bydliště, nebo, bez ohledu na bydliště druhé strany, u soudu místa, kde má bydliště spotřebitel.“

8 Oddíl 5, nadepsaný „Příslušnost pro individuální pracovní smlouvy“, který se nachází v kapitole II tohoto nařízení, obsahuje mimo jiné i články 20 a 21. Článek 20 zní následovně:

„1. Ve věcech týkajících se individuálních pracovních smluv se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 6, čl. 7 bod 5 a, v případě žalob podaných proti zaměstnavateli, čl. 8 bod 1.

2. Nemá-li zaměstnavatel, se kterým zaměstnanec uzavřel pracovní smlouvu, bydliště v některém členském státě, avšak má v některém členském státě pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu, je s ním při sporech vyplývajících z jejich provozu jednáno tak, jako by měl bydliště v tomto členském státě.“

9 Článek 21 uvedeného nařízení zní takto:

„1. Zaměstnavatel, který má bydliště v některém členském státě, může být žalován:

[...]

b) v jiném členském státě:

- i) u soudu místa, kde nebo odkud zaměstnanec obvykle vykonává svou práci, nebo u soudu místa, kde svou práci obvykle vykonával naposledy, nebo
- ii) jestliže zaměstnanec obvykle nevykonává nebo nevykonával svou práci v jediné zemi, u soudu místa, kde se nachází nebo nacházela provozovna, která zaměstnance přijala do zaměstnání.

2. Zaměstnavatel, který nemá bydliště v žádném členském státě, může být žalován u soudu členského státu v souladu s odst. 1 písm. b).“

10 Článek 63 odst. 1 téhož nařízení stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se v případě společností nebo jiných právnických osob nebo sdružení fyzických nebo právnických osob rozumí ‚bydlištěm‘ místo, kde mají své:

- a) sídlo,
- b) ústředí, nebo
- c) hlavní provozovnu.“

11 Článek 80 nařízení č. 1215/2012 stanoví:

„Toto nařízení zrušuje nařízení [Rady] (ES) č. 44/2001[ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42)]. Odkazy na zrušené nařízení se považují za odkazy na toto nařízení v souladu se srovnávací tabulkou uvedenou v příloze III.“

Nařízení Řím I

12 V bodě 7 odůvodnění nařízení Řím I je uvedeno:

„Věcná působnost a ustanovení tohoto nařízení by měly být v souladu s [nařízením č. 44/2001] a nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro nesmluvní závazkové vztahy (Řím II) [(Úř. věst. 2007, L 199, s. 40)].“

- 13 Článek 6 tohoto nařízení, týkající se „[s]potřebitelsk[ých] sml[uv]“, v odstavci 1 stanoví:

„Aniž jsou dotčeny články 5 a 7, smlouva uzavřená fyzickou osobou za účelem, který se netýká její profesionální nebo podnikatelské činnosti (dále jen ‚spotřebitel‘), s jinou osobou, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti (dále jen ‚obchodník‘), se řídí právem země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště, pokud:

- a) obchodník provozuje svou profesionální nebo podnikatelskou činnost v zemi, kde má spotřebitel své obvyklé bydliště, nebo
- b) se jakýmkoli způsobem taková činnost na tuto zemi nebo na několik zemí včetně této země zaměřuje

a smlouva spadá do rozsahu této činnosti.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 14 Společnost ROI Land se sídlem v Kanadě působí v oblasti nemovitostí.
- 15 FD, který má bydliště v Německu, pracoval pro společnost ROI Land od září 2015 jako „*Deputy vice president investors relations*“ (zástupce viceprezidenta pro vztahy s investory). Vzhledem k tomu, že se FD a společnost ROI Land rozhodli „převést“ svůj smluvní vztah na švýcarskou společnost, která měla být teprve založena, v listopadu 2015 se dohodli na ukončení jimi uzavřené pracovní smlouvy se zpětnou účinností.
- 16 Dne 14. ledna 2016 byla podle švýcarského práva založena společnost R Swiss AG. Společnost ROI Land je mateřskou společností této nové struktury.
- 17 Dne 12. února 2016 uzavřel FD se společností R Swiss písemnou pracovní smlouvu (dále jen „dotčená pracovní smlouva“), podle níž měl vykonávat funkci ředitele a jež počítala s tím, že mu bude vyplacen nástupní bonus ve výši 170 000 amerických dolarů (USD) (přibližně 153 000 eur) a vedle dalších finančních částek i měsíční mzda ve výši 42 500 USD (přibližně 38 000 eur). Se společností ROI Land pak FD uzavřel dohodu o půjčce (*loan agreement*) antedatovanou ke dni 1. října 2015, podle které mu mělo být půjčeno 170 000 USD (přibližně 153 000 eur). Účelem této dohody měla být přeměna odměny náležející FD na základě pracovní smlouvy za období čtyř měsíců na půjčku, která měla být splácena společnosti ROI Land, přičemž dotčená částka měla být FD vyplacena ve formě nástupního bonusu, který měla zaplatit společnost R Swiss na základě švýcarského daňového práva.
- 18 Téhož dne podepsali FD a společnost ROI Land dohodu, podle níž byla uvedená společnost vůči FD přímo vázána povinnostmi vyplývajícími z pracovní smlouvy uzavřené se společností R Swiss (dále jen „dohoda o ručení“). Tato dohoda obsahovala následující ustanovení:

„Článek 1

[Společnost ROI Land] založila za účelem distribuce v Evropě dceřinou společnost [R Swiss]. Vedoucím zaměstnancem tohoto podniku je ředitel. V souladu s tímto předpokladem prohlašuje [společnost ROI Land] následující:

Článek 2

[Společnost ROI Land] je v plném rozsahu odpovědná za plnění povinností vyplývajících ze smluv uzavřených společností [R Swiss] na základě spolupráce jejího ředitele se společností [R Swiss].“

- 19 Dne 11. července 2016 společnost R Swiss FD propustila. FD rozhodnutí o propuštění napadl u Arbeitsgericht Stuttgart (pracovní soud ve Stuttgartu, Německo), v jehož obvodu se nacházelo místo, kde FD obvykle vykonával práci, tj. Stuttgart (Německo). Uvedený soud rozsudkem ze dne 2. listopadu 2016, který nabyl právní moci, konstatoval, že rozhodnutí o propuštění je neplatné. Zmíněný soud kromě toho společnosti R Swiss uložil povinnost zaplatit FD částku 255 000 USD (přibližně 230 000 eur) coby nástupní bonus a částku 212 500 USD (přibližně 191 000 eur) coby odměnu za měsíce duben až srpen 2016. Společnost R Swiss povinnosti vyplývající z tohoto rozsudku nesplnila. Na začátku března 2017 bylo vůči společnosti R Swiss zahájeno podle švýcarského práva insolvenční řízení, které však bylo zastaveno kvůli nedostatku majetku.
- 20 FD proto podal další žalobu k německým soudům, které považuje za příslušné, a to přinejmenším z důvodu zvláštní příslušnosti ve věcech spotřebitelských smluv. V této žalobě se domáhá, aby byla společnost ROI Land mimo jiné uložena povinnost zaplatit mu částky, které mu měla uhradit společnost R Swiss na základě rozsudku Arbeitsgericht Stuttgart (pracovní soud ve Stuttgartu) ze dne 2. listopadu 2016, jakož i částku 595 000 USD (přibližně 536 000 eur) coby měsíční odměnu, kterou mu měla zaplatit společnost R Swiss za měsíce září 2016 až listopad 2017. FD se na podporu této žaloby dovolával dohody o ručení.
- 21 Arbeitsgericht Stuttgart (pracovní soud ve Stuttgartu) tuto žalobu odmítl jako nepřípustnou s odůvodněním, že k projednání dané věci není mezinárodně příslušný. Landesarbeitsgericht Baden-Württemberg (vrchní pracovní soud spolkové země Bádensko-Württembersko, Německo) rozsudek Arbeitsgericht Stuttgart (pracovní soud ve Stuttgartu) na základě odvolání, které podal FD, změnil a žalobě vyhověl; potvrdil přitom příslušnost německých soudů. Společnost ROI Land podala k předkládajícímu soudu, Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovní soud, Německo), opravný prostředek „Revision“. Předkládající soud si klade otázku, zda jsou k rozhodnutí o žalobě FD příslušné německé soudy, a pokud ano, jaké právo je rozhodné pro právní vztah mezi účastníky původního řízení.
- 22 Pokud jde o tento právní vztah, předkládající soud zdůrazňuje, že dohoda o ručení je jednostranný závazek, kterého se FD mohl dovolávat, aniž bylo nutné předem konstatovat úpadek společnosti R Swiss, že na společnost ROI Land nebyla převedena práva a povinnosti společnosti R Swiss jakožto zaměstnavatele, který je stranou dotčené pracovní smlouvy, a že bez dohody o ručení by mezi FD a společností R Swiss nebyla uzavřena žádná pracovní smlouva.
- 23 Za těchto podmínek se Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 6 odst. 1 ve spojení s čl. 21 odst. 1 písm. b) bodem i) a odst. 2 [nařízení č. 1215/2012] vykládány v tom smyslu, že zaměstnanec může podat žalobu proti právnické osobě, která sice není jeho zaměstnavatelem a nemá bydliště ve smyslu čl. 63 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 v některém členském státě, ale na základě dohody o ručení vůči zaměstnanci přímo odpovídá za nároky z individuální pracovní smlouvy uzavřené se třetí osobou, u soudu místa, kde nebo odkud zaměstnanec obvykle vykonává nebo naposledy obvykle vykonával práci v rámci pracovního poměru se třetí osobou, pokud by pracovní smlouva se třetí osobou nebyla bez dohody o ručení uzavřena?

- 2) Musí být čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 vykládán v tom smyslu, že výhrada týkající se čl. 21 odst. 2 nařízení č. 1215/2012 vylučuje použití pravidla pro určení příslušnosti podle vnitrostátního práva členského státu, které zaměstnanci umožňuje podat žalobu proti právnické osobě, která vůči němu přímo odpovídá za nároky z individuální pracovní smlouvy uzavřené se třetí osobou za okolností popsanych v první otázce, a to jako „právnímu nástupci“ zaměstnavatele, u příslušného soudu místa obvyklého výkonu práce, pokud takováto příslušnost není dána podle čl. 21 odst. 2 a odst. 1 písm. b) bodu i) nařízení č. 1215/2012?
- 3) V případě záporné odpovědi na první otázku a [kladné] odpovědi na druhou otázku:
- a) Musí být čl. 17 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 vykládán v tom smyslu, že pojem „profesionální nebo podnikatelská činnost“ zahrnuje závislou činnost v pracovním poměru?
- b) V případě [kladné] odpovědi, musí být čl. 17 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 vykládán v tom smyslu, že dohoda o ručení, na jejímž základě právnická osoba přímo odpovídá za nároky zaměstnance vyplývající z individuální pracovní smlouvy uzavřené se třetí osobou, představuje smlouvu, která byla uzavřena za účelem, jež lze považovat za účel související s jeho profesionální nebo podnikatelskou činností?
- 4) V případě, že předkládající soud bude na základě odpovědi na předcházející otázky mezinárodně příslušný k rozhodnutí o tomto sporu:
- a) Musí být čl. 6 odst. 1 [nařízení Řím I] vykládán v tom smyslu, že pojem „profesionální nebo podnikatelská činnost“ zahrnuje závislou činnost v pracovním poměru?
- b) V případě [kladné] odpovědi, musí být čl. 6 odst. 1 [nařízení Řím I] vykládán v tom smyslu, že dohoda o ručení, na jejímž základě právnická osoba přímo odpovídá vůči zaměstnanci za nároky vyplývající z individuální pracovní smlouvy uzavřené se třetí osobou, představuje smlouvu, kterou zaměstnanec uzavřel za účelem, jež lze považovat za účel související s jeho profesionální nebo podnikatelskou činností?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 24 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 21 odst. 1 písm. b) bod i) a odst. 2 nařízení č. 1215/2012 vykládán v tom smyslu, že zaměstnanec může u soudu místa, kde nebo odkud naposledy obvykle vykonával práci, žalovat osobu, která má nebo nemá bydliště v některém členském státě a se kterou nemá uzavřenu formální pracovní smlouvu, avšak která na základě dohody o ručení, od níž odviselo uzavření pracovní smlouvy se třetí osobou, vůči tomuto zaměstnanci přímo odpovídá za plnění závazků této třetí osoby.
- 25 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v případě sporů týkajících se pracovních smluv obsahují ustanovení kapitoly II oddílu 5 nařízení č. 1215/2012, mezi něž patří i jeho článek 21, řadu norem, které – jak vyplývá z bodu 18 odůvodnění tohoto nařízení – mají chránit slabší smluvní stranu pravidly pro určení příslušnosti, která jsou pro ni příznivější (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. června 2018, Petronas Lubricants Italy, C-1/17, EU:C:2018:478, bod 23 a citovaná judikatura).
- 26 Článek 21 nařízení č. 1215/2012 v odstavci 2 stanoví, že zaměstnavatel, který nemá bydliště v žádném členském státě, může být žalován u soudu členského státu v souladu s odst. 1 písm. b) uvedeného článku.

- 27 Odstavec 1 písm. b) bod i) téhož článku stanoví, že zaměstnavatel může být žalován u soudu místa, kde nebo odkud zaměstnanec obvykle vykonává práci, nebo u soudu místa, kde práci obvykle vykonával naposledy.
- 28 Z judikatury Soudního dvora týkající se čl. 19 bodu 2 nařízení č. 44/2001 v tomto ohledu vyplývá, že právní pojmy, které obsahuje toto ustanovení, musí být vykládány autonomně, aby bylo ve všech členských státech zajištěno jednotné použití pravidel pro určení příslušnosti stanovených v tomto nařízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. září 2017, Nogueira a další, C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:688, body 47 a 48).
- 29 V této souvislosti je třeba připomenout, že jelikož podle článku 80 nařízení č. 1215/2012 toto nařízení zrušuje a nahrazuje nařízení č. 44/2001, vztahuje se výklad ustanovení posledně uvedeného nařízení, který provedl Soudní dvůr, i na nařízení č. 1215/2012, jestliže lze tato ustanovení kvalifikovat jako „rovnocenná“ (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. července 2019, Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, bod 23 a citovaná judikatura), a to tím spíše, že je v tomto článku 80 uvedeno, že „[o]dkazy na [nařízení č. 44/2001] se považují za odkazy na [nařízení č. 1215/2012] v souladu se srovnávací tabulkou uvedenou v příloze III [posledně uvedeného nařízení]“. Z této přílohy přitom vyplývá, že čl. 21 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 odpovídá čl. 19 bodu 2 nařízení č. 44/2001. Z toho plyne, že stejně jako posledně uvedené ustanovení je třeba čl. 21 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 vykládat autonomně.
- 30 Pokud jde o článek 21 nařízení č. 1215/2012, je třeba uvést, že jak vyplývá z bodů 26 a 27 tohoto rozsudku, toto ustanovení upravuje pravidla pro určení příslušnosti soudů, kterým jsou předloženy spory mezi zaměstnancem a jeho zaměstnavatelem ohledně „individuální[ch] pracovní[ch] sml[uv]“. Předpokladem uplatnění těchto pravidel je tedy existence pracovního poměru mezi zaměstnancem a jeho zaměstnavatelem.
- 31 Z judikatury Soudního dvora v tomto ohledu vyplývá, že pracovní poměr definovaný dle objektivních kritérií se vyznačuje zejména tím, že určitá osoba vykonává po určitou dobu ve prospěch jiné osoby a pod jejím vedením činnosti, za které protihodnotou pobírá odměnu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. dubna 2019, Bosworth a Hurley, C-603/17, EU:C:2019:310, bod 25, jakož i citovaná judikatura).
- 32 Z toho vyplývá, že ačkoliv existenci pracovního poměru nebrání skutečnost, že nebyla uzavřena formální smlouva, předpokladem existence pracovního poměru je vztah podřízenosti mezi zaměstnancem a jeho zaměstnavatelem a existence takového vztahu musí být posouzena v rámci každého konkrétního případu v závislosti na všech znacích a okolnostech charakterizujících vztahy mezi dotčenými stranami (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. dubna 2019, Bosworth a Hurley, C-603/17, EU:C:2019:310, body 26 a 27, jakož i citovaná judikatura).
- 33 Okolnost, že taková společnost, jako je společnost ROI Land ve věci v původním řízení, uzavřela se zaměstnancem pouze dohodu o ručení, v těchto souvislostech nemůže postačovat k tomu, aby bylo bez dalšího vyloučeno, že se tento zaměstnanec vůči této společnosti nacházel ve vztahu podřízenosti.
- 34 Je na předkládajícím soudu, který je za tímto účelem jediný příslušný, aby s ohledem na všechny tyto skutečnosti provedl relevantní skutkové ověření a posoudil, zda za okolností tohoto sporu existoval mezi FD a společností ROI Land pracovní poměr vyznačující se vztahem podřízenosti.

- 35 V rámci tohoto posouzení budou relevantní zejména okolnosti uzavření dohody o ručení mezi FD a společností ROI Land a dotčené pracovní smlouvy mezi FD a společností R Swiss, jako je například skutečnost, že FD měl před uzavřením dotčené pracovní smlouvy uzavřenou jinou pracovní smlouvu se společností ROI Land a že by dotčená pracovní smlouva neexistovala, kdyby společnost ROI Land nebyla vůči FD vázána dohodou o ručení, nebo také skutečnost, že předmětem této dohody bylo zajištění výplaty mzdových nároků FD. Totéž platí ve vztahu k okolnosti, že uzavření těchto smluv nemělo vliv na povahu činnosti, kterou FD vykonával nejprve pro společnost ROI Land a poté pro společnost R Swiss, kterou prvně uvedená společnost plně vlastní.
- 36 S ohledem na výše uvedené důvody je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 21 odst. 1 písm. b) a odst. 2 nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že zaměstnanec může u soudu místa, kde nebo odkud naposledy obvykle vykonával práci, žalovat osobu, která má nebo nemá bydliště v některém členském státě a se kterou nemá uzavřenu formální pracovní smlouvu, avšak která na základě dohody o ručení, od níž odviselo uzavření pracovní smlouvy se třetí osobou, vůči tomuto zaměstnanci přímo odpovídá za plnění závazků této třetí osoby, jestliže mezi prvně uvedenou osobou a zaměstnancem existuje vztah podřízenosti.

Ke druhé otázce

- 37 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 vykládán v tom smyslu, že výhrada týkající se použití čl. 21 odst. 2 tohoto nařízení vylučuje, aby soud členského státu vycházel z právní úpravy tohoto státu v oblasti soudní příslušnosti, i když je tato právní úprava pro zaměstnance příznivější.
- 38 Článek 6 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví, že nemá-li žalovaný bydliště v některém členském státě, určuje se příslušnost soudů každého členského státu podle jeho vlastních právních předpisů, s výhradou čl. 18 odst. 1, čl. 21 odst. 2 a článků 24 a 25 téhož nařízení.
- 39 Článek 21 odst. 2 nařízení č. 1215/2012 umožňuje – jak bylo připomenuto v bodě 26 tohoto rozsudku – žalovat zaměstnavatele, který nemá bydliště v žádném členském státě, v souladu s čl. 21 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1215/2012 u soudu členského státu.
- 40 V tomto ohledu je třeba uvést, že se článek 21 tohoto nařízení nachází v oddílu 5 kapitoly II uvedeného nařízení, který se týká příslušnosti pro individuální pracovní smlouvy a má podle judikatury Soudního dvora nejen zvláštní, ale také taxativní charakter (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. května 2008, Glaxosmithkline a Laboratoires Glaxosmithkline, C-462/06, EU:C:2008:299, bod 18).
- 41 Z toho vyplývá, že každý spor týkající se individuální pracovní smlouvy musí být předložen soudu určenému podle pravidel pro určení příslušnosti obsažených v ustanoveních oddílu 5 kapitoly II tohoto nařízení, a dále že tato pravidla pro určení příslušnosti mohou být změněna nebo doplněna jinými pravidly pro určení příslušnosti uvedenými v témže nařízení pouze tehdy, pokud je na ně v tomto oddílu 5 výslovně odkázáno (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. května 2008, Glaxosmithkline a Laboratoires Glaxosmithkline, C-462/06, EU:C:2008:299, bod 19).
- 42 Pokud jde o vztah vnitrostátního práva a pravidel pro určení příslušnosti stanovených v nařízení č. 1215/2012, jak vyplývá z čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení, je třeba poznamenat, že toto ustanovení v zásadě počítá s tím, že nemá-li žalovaný bydliště v některém členském státě, uplatní se vnitrostátní pravidla pro určení příslušnosti. Použití výrazu „s výhradou“ ovšem vylučuje použití

vnitrostátního práva v případech, jichž se týkají uvedená ustanovení. Jak uvedl generální advokát v bodě 83 svého stanoviska, jedná se o taxativní výčet výjimek ze zásady uplatnění vnitrostátních pravidel pro určení příslušnosti.

- 43 Tento výklad je potvrzen i účelem nařízení č. 1215/2012. Jak totiž vyplývá z bodu 14 prvního pododstavce odůvodnění tohoto nařízení, v zásadě platí, že nemá-li žalovaný bydliště v některém členském státě, podléhá vnitrostátním pravidlům pro určení příslušnosti použitelným na území členského státu, kde se koná řízení.
- 44 V druhém pododstavci tohoto bodu odůvodnění je ovšem uvedeno, že některá pravidla pro určení příslušnosti by se měla uplatnit bez ohledu na místo bydliště žalovaného, aby se zajistila ochrana spotřebitelů a zaměstnanců, aby se zachovala soudní příslušnost soudů členských států v situacích, kdy mají výlučnou příslušnost, a aby byla respektována smluvní volnost stran. Pokud jde o pravidla, jež mají zajistit ochranu zaměstnanců, právě tak tomu je v případě ustanovení obsažených v kapitole II oddílu 5 uvedeného nařízení, která stanoví pravidla pro určení příslušnosti za situace, kdy žalovaný nemá bydliště v některém členském státě.
- 45 Z toho vyplývá, že pokud příslušnost soudů členského státu nevyplývá z takového zvláštního ustanovení nařízení č. 1215/2012 uvedeného v jeho čl. 6 odst. 1, jako je článek 21 tohoto nařízení, členské státy mohou v souladu s čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení používat při určování soudní příslušnosti vnitrostátní právní úpravu.
- 46 Pokud naproti tomu příslušnost soudů členského státu z takového zvláštního ustanovení vyplývá, použití tohoto ustanovení má přednost před vnitrostátními pravidly pro určení příslušnosti, i kdyby byla tato pravidla pro zaměstnance příznivější (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. února 2021, Markt24, C-804/19, EU:C:2021:134, bod 34).
- 47 Jak uvedl generální advokát v bodě 86 svého stanoviska, tento výklad je v souladu s cílem spočívajícím ve sjednocení pravidel pro určení příslušnosti, který je zmíněn v bodě 4 odůvodnění nařízení č. 1215/2012, jakož i s požadavkem předvídatelnosti pravidel pro určení příslušnosti, který je uveden v bodě 15 odůvodnění tohoto nařízení.
- 48 S ohledem na výše uvedené důvody je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že výhrada týkající se použití čl. 21 odst. 2 tohoto nařízení vylučuje, aby soud členského státu vycházel z pravidel tohoto státu v oblasti soudní příslušnosti, jsou-li splněny podmínky použití tohoto čl. 21 odst. 2, i když jsou tato pravidla pro zaměstnance příznivější. Pokud naproti tomu podmínky použití uvedeného čl. 21 odst. 2 ani žádného jiného ustanovení vyjmenovaného v čl. 6 odst. 1 zmíněného nařízení splněny nejsou, takový soud může v souladu s posledně uvedeným ustanovením uvedená pravidla při určování soudní příslušnosti použít.

Ke třetí a čtvrté otázce

- 49 Nejprve je třeba uvést, že odpověď na třetí a čtvrtou otázku bude pro předkládající soud užitečná pouze tehdy, pokud na základě ověření, která musí provést, dospěje k závěru, že mezi FD a společností ROI Land neexistuje pracovní poměr, a situace FD proto nespadá do působnosti článku 21 nařízení č. 1215/2012.

- 50 Jak kromě toho vyplývá z bodu 7 odůvodnění nařízení Řím I, věcná působnost a ustanovení tohoto nařízení by měly být v souladu s nařízením č. 44/2001. Vzhledem k tomu, že posledně uvedené nařízení bylo zrušeno a nahrazeno nařízením č. 1215/2012, platí tento cíl soudržnosti rovněž pro toto nařízení (rozsudek ze dne 10. února 2022, ShareWood Switzerland, C-595/20, EU:C:2022:86, bod 34 a citovaná judikatura).
- 51 Třetí a čtvrtou otázku je tudíž vhodné posoudit společně.
- 52 Podstatou těchto otázek předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 17 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 a čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I vykládány v tom smyslu, že pojem „profesionální nebo podnikatelská činnost“ zahrnuje nejen samostatně výdělečnou činnost, ale i závislou činnost, a v případě kladné odpovědi na tuto otázku, zda za situace, kdy byla v rámci takové závislé činnosti uzavřena mezi zaměstnancem a jinou osobou než zaměstnavatelem uvedeným v pracovní smlouvě dohoda, podle níž tato osoba vůči zaměstnanci přímo odpovídá za závazky tohoto zaměstnavatele vyplývající z pracovní smlouvy, představuje taková dohoda smlouvu uzavřenou mimo jakoukoliv činnost nebo účel profesionální nebo podnikatelské povahy a nezávisle na nich.
- 53 Pokud jde o první část třetí a čtvrté otázky, a sice zda závislá činnost spadá pod pojem „profesionální nebo podnikatelská činnost“ ve smyslu čl. 17 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 a čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I, je třeba uvést, že podle ustálené judikatury Soudního dvora se zvláštní režim stanovený uvedenými nařízeními v oblasti ochrany spotřebitele jakožto osoby, která je považována za stranu nacházející se ve slabším postavení, vztahuje pouze na smlouvy uzavřené mimo jakoukoliv činnost nebo účel profesionální nebo podnikatelské povahy a nezávisle na nich, s jediným cílem uspokojit vlastní soukromé potřeby jednotlivce, přičemž taková ochrana není odůvodněna v případě smlouvy, jejímž účelem je profesionální nebo podnikatelská činnost (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. prosince 2020, Personal Exchange International, C-774/19, EU:C:2020:1015, bod 30 a citovaná judikatura).
- 54 Z toho plyne, že z této judikatury, podle níž je třeba zkoumat pouze, zda je smlouva uzavřena mimo jakoukoliv činnost nebo účel profesionální nebo podnikatelské povahy a nezávisle na nich, nevyplývá, že by se jakkoliv rozlišovalo podle toho, zda je profesionální nebo podnikatelská činnost činností samostatně výdělečnou či závislou.
- 55 Je tudíž třeba konstatovat, že závislá činnost spadá pod pojem „profesionální nebo podnikatelská činnost“ ve smyslu čl. 17 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 a čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I.
- 56 Pokud jde o druhou část těchto otázek týkající se kvalifikace takové dohody o ručení, jako je dohoda uzavřená mezi FD a společností ROI Land, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že v projednávaném případě je dohoda o ručení neoddělitelně spjata s profesionální činností FD, jelikož FD by bez dohody o ručení neuzavřel dotčenou pracovní smlouvu.
- 57 S ohledem na neoddělitelnou vazbu mezi dohodou o ručení a dotčenou pracovní smlouvou nelze mít za to – jak uvedl generální advokát v bodě 105 svého stanoviska – že tato dohoda byla uzavřena mimo jakoukoliv činnost nebo účel profesionální nebo podnikatelské povahy a nezávisle na nich.
- 58 S ohledem na výše uvedené je třeba na třetí a čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 17 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 a čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I musí být vykládány v tom smyslu, že pojem „profesionální nebo podnikatelská činnost“ zahrnuje nejen samostatně výdělečnou činnost, ale i činnost závislou. Dohoda uzavřená mezi zaměstnancem a jinou osobou než zaměstnavatelem

uvedeným v pracovní smlouvě, podle níž tato osoba vůči zaměstnanci přímo odpovídá za závazky tohoto zaměstnavatele vyplývající z pracovní smlouvy, kromě toho nepředstavuje pro účely uplatnění těchto ustanovení smlouvu uzavřenou mimo jakoukoliv činnost nebo účel profesionální nebo podnikatelské povahy a nezávisle na nich.

K nákladům řízení

- 59 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) **Článek 21 odst. 1 písm. b) bod i) a odstavec 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech**

musí být vykládán v tom smyslu, že

zaměstnanec může u soudu místa, kde nebo odkud naposledy obvykle vykonával práci, žalovat osobu, která má nebo nemá bydliště v některém členském státě a se kterou nemá uzavřenu formální pracovní smlouvu, avšak která na základě dohody o ručení, od níž odviselo uzavření pracovní smlouvy se třetí osobou, vůči tomuto zaměstnanci přímo odpovídá za plnění závazků této třetí osoby, jestliže mezi prvně uvedenou osobou a zaměstnancem existuje vztah podřízenosti.

- 2) **Článek 6 odst. 1 nařízení č. 1215/2012**

musí být vykládán v tom smyslu, že

výhrada týkající se použití čl. 21 odst. 2 tohoto nařízení vylučuje, aby soud členského státu vycházel z pravidel tohoto státu v oblasti soudní příslušnosti, jsou-li splněny podmínky použití tohoto čl. 21 odst. 2, i když jsou tato pravidla pro zaměstnance příznivější. Pokud naproti tomu podmínky použití uvedeného čl. 21 odst. 2 ani žádného jiného ustanovení vyjmenovaného v čl. 6 odst. 1 zmíněného nařízení splněny nejsou, takový soud může v souladu s posledně uvedeným ustanovením uvedená pravidla při určování soudní příslušnosti použít.

- 3) **Článek 17 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 a čl. 6 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)**

musí být vykládány v tom smyslu, že

pojem „profesionální nebo podnikatelská činnost“ zahrnuje nejen samostatně výdělečnou činnost, ale i činnost závislou. Dohoda uzavřená mezi zaměstnancem a jinou osobou než zaměstnavatelem uvedeným v pracovní smlouvě, podle níž tato osoba vůči zaměstnanci přímo odpovídá za závazky tohoto zaměstnavatele vyplývající

z pracovní smlouvy, kromě toho nepředstavuje pro účely uplatnění těchto ustanovení smlouvu uzavřenou mimo jakoukoliv činnost nebo účel profesionální nebo podnikatelské povahy a nezávisle na nich.

Podpisy